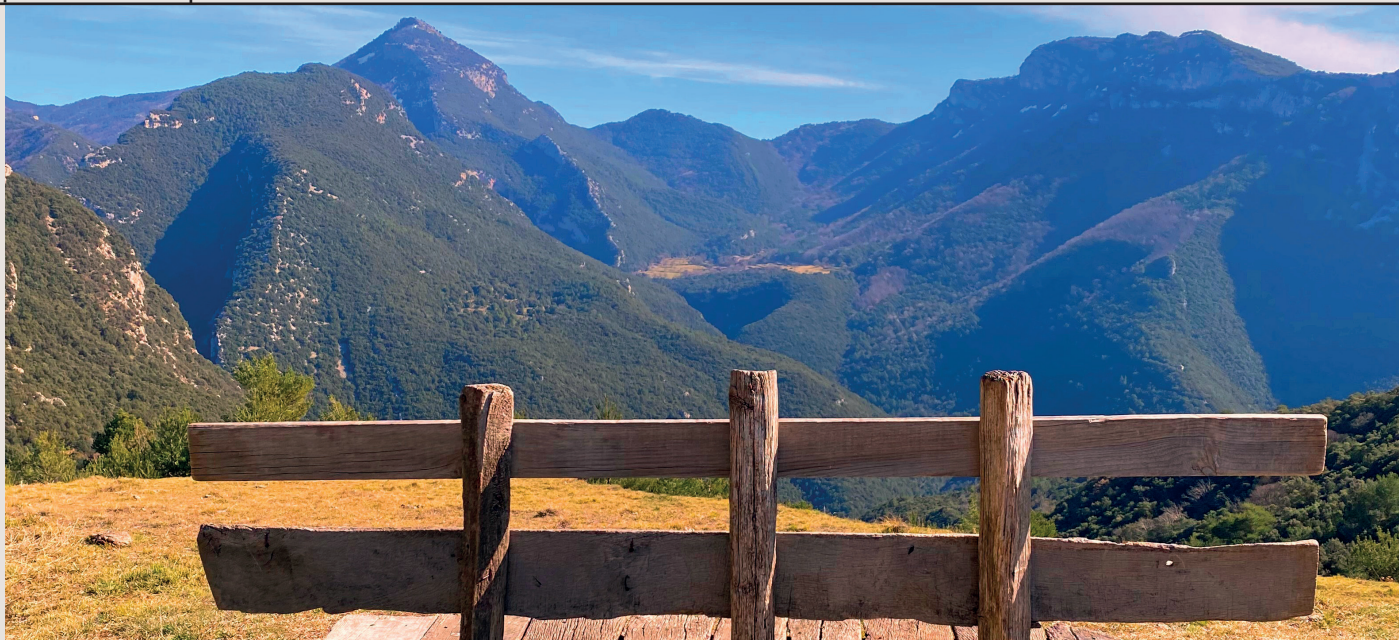

M2

OIX, TALAIXÀ, SANT ANIOL, SADERNES

"El Salt dels Lliberals, nom que recorda la mala fi que tingueren, durant la primera guerra carlina, uns voluntaris lliberals que, ja com a presoners, els van dur fins aquí on van ser estimbats"

Vistes des del Banc de la Felicitat a Talaixà

DATES:

Dijous 12, divendres 13,
dissabte 14 d'octubre de 2023

SORTIDA:

7 h del Pavelló Firal
Cal portar esmorzar i dinar

DESCRIPCIÓ DE L'ITINERARI:

Adriana Llongarriu

FOTOGRAFIES:

Adriana Llongarriu

PLACES LIMITADES A:

50 persones

TRANSPORT:

Autocar

HORES DE MARXA EFECTIVA / 6 h

DISTÀNCIA / 18'3 Km

DESNIVELL DE PUJADA / 630 m

DESNIVELL DE BAIXADA / 790 m

ALTITUD MÀXIMA / 753 m

ALTITUD SORTIDA / 409 m

ALTITUD ARRIBADA / 252 m

TIPUS DE RECORREGUT / Travessia

CONDICIÓ FÍSICA NECESSÀRIA / Bona

GRAU DE DIFICULTAT / ★★☆☆☆

Mapa de l'itinerari

Gràfica de la ruta

Oix. Oix és un poblet que pertany al terme municipal de Montagut i Oix. Actualment, al nucli i entorn més proper d'aquest llogarret, hi viuen 76 persones. Als anys seixanta del segle passat tenia més de tres-cents habitants. Va tenir escola pròpia fins al curs 1976/1977. Les construccions més rellevants que hi trobem són: l'església de Sant Llorenç, romànica del s. XII; el Castell, casa fortificada de finals del s. XV, i el pont medieval sobre la riera. Envoltat de muntanyes, ens ofereix unes bones vistes del Montpetit i Montmajor, els cingles de Ferran i el Bassegoda, entre altres.

Des del poble d'Oix comencem a caminar seguint el curs de la riera d'Oix, les aigües de la qual provenen de la veïna Vall del Bac, on reben el nom de riera de la Vall del Bac o Llierçó. Deixem enre-re el Castell i, vorejant camps de conreu i pastures, passem pel pla d'en Pei i arribem a can Pei. El traçat d'aquesta pista, que va a Hortmoier, en algun tram coincideix amb la riera que, avui -si no hi ha hagut cap episodi fort de pluges els últims dies- veiem eixuta. Ens sorprendria la força que pot tenir poc després que aigües amunt hagin caigut fortes pluges.

Travessem un tram molt bac on la pista queda uns quants metres per damunt de la riera. Quan l'engorjat s'eixampla, arribem al pont Trencat o de cal Xicot. Deixem el camí d'Escales a mà dreta i seguim la pista que es comença a enfilar. Aigües avall, la riera d'Oix s'ajunta amb la de Beget i formen la riera d'Escales.

Salt dels Lliberals

El Salt dels Lliberals. La riera de Beget es va obrir pas entre la Serra de Bestrecà i els cingles de Ferran, formant un estret encinglerat, esquerp i feréstec. Per salvar aquest pas s'hi va construir el Grau d'Escales o Grau Vell, que es troba situat al caire dels cingles de Ferran, uns cinquanta metres per sobre de la riera de Beget. És un tram de camí enllosat, amb una barana de pedra, bastit damunt d'una paret de roca que va fer possible el pas per aquest estret molt abans que s'hi construís la pista per on caminem. A l'altre costat de la riera podem veure les parets de pedra que sostenen aquest grau, també conegut com el Salt dels Lliberals, nom que recorda la mala fi que tingueren, durant la Primera Guerra Carlina, uns voluntaris lliberals que, ja com a presoners, els van dur fins aquí on van ser estimbats.

Oix i, al fons, el Ferran amb la seva coneguda cresta

La Vall d'Hortmoier. Després d'aquest pas estret de la riera, arribem a la Plantada, on comença la Vall d'Hortmoier. D'aquesta vall cal remarcar-ne: l'església romànica de Sant Miquel (s. XI); el Vilar, la casa més gran i rica de la contrada, de la qual actualment només en resten alguns arcs del que foren els corral, i dos del tres roures de Plancesilles, arbres centenaris que han sobreviscut a les diferents tales. Hortmoier està totalment deshabitat. Se'n va parlar molt a finals dels anys vuitanta del segle passat, gràcies als moviments de defensa nascuts en contra del tancament d'aquesta vall amb finalitats cinegètiques.

La Palanca del Samsó. Avui no ens endinsem a la vall, sinó que, a la Plantada, anem cap a la dreta a travessar la riera, per la Palanca del Samsó, per agafar el camí de Talaixà. Fent unes rebrincoles, pugem per unes antigues feixes i arribem als prats del Samsó (r.); aquí el camí s'ajunta amb el que ve del Salt dels Lliberals. Aviat sortim a la pista del Vaquer, que deixem al cap de pocs metres; anem pujant per una castanyeda, amb un terra de sauló que ens pot fer rrelliscar una mica. Prop del Collell (r.) la pujada se suavitza, el camí travessa la carretera i fa unes llargues llaçades fins a arribar al Vaquer, casa que havia estat ben comunicada per aquesta pista, la que arriba més a prop de Talaixà.

El camí, ben fresat, continua per l'alzinar, travessa un antic torrent i, poc abans d'arribar a Talaixà, en una de les ziga-zagues, s'acosta a un caire on val la pena acabar d'arribar per gaudir de la vista: cresta del Ferran, Bestrecà, Montpetit, Montmajor... Arribem al coll de Talaixà, on una banderola amb molts senyals ens recorda que és un important encreuament de camins.

Sant Martí de Talaixà

Talaixà es troba situat al coll del mateix nom, entre el Ferran i el Puig de Sant Marc. Té unes vistes privilegiades de la vall de Riu, amb el Bassegoda al fons, que es poden contemplar des del Banc de la Felicitat, que ha inspirat el pòster de l'Aplec. Al llogarret de Talaixà actualment no hi viu ningú. Hi queden dempeus l'església de Sant Martí (obra del s. XVII, ja documentada l'any 872,) i la Casa de Talaixà, habilitada com a refugi del Centre Excursionista d'Olot; així com la casa veïna on hi ha un habitatge i un refugi lliure. Ara, els prats de Talaixà són nets i fan goig; s'hi nota la mà dels que voluntàriament en tenen cura. La Masó que, igual que la Quera, cau a trossos, ja només són testimonis d'un temps i una vida que no tornaran.

Tornem a la cruïlla de camins, on agafem el que va a Sant Aniol. Passem pel que queda de l'antic casal de la Quera. En aquest camí, tant abans com després de la casa, s'hi conserven alguns trams empedrats, alguns arcs i parets que són veritables obres d'arquitectura civil. Prop de la Quera cal deixar la pista i agafar un caminet que va cap a l'esquerra; el seguim pla i avall, fins que trobem un altre encreuament de camins: el de la dreta ens portaria a la Muntada i a la riera de Sant Aniol; nosaltres continuem pel de l'esquerra.

Casa Refugi de Talaixà

Salt de la Núvia. Ens ve un tram de camí una mica aeri i que ahora és una fantàstica balconada: els cingles de Freixenet, Sant Feliu de Riu, la riera de Sant Aniol i la Muntada. Mirant enrere, els contraforts de les cingleres de Ferran i de Freixenet ens amaguen Sadernes; al fons distingim la serra de Finestres. Passem pel Salt de la Núvia o Malpàs de la Quera -creu de terme gravada a la pedra, any 1862-. Una de les llegendes diu que una núvia de Sant Aniol que anava cap a Talaixà a casar-se en contra de la seva voluntat, es va deslliurar del seu malson precipitant-se per l'estimball, quan passava per aquest punt a cavall d'un matxo. Després trobem el Pas del Capellà, que encara és més aeri. Continuem resseguint aquest vessant travessant unes tarteres i arribem al caire d'un altre serrat: el portell de la Guilla, un bon mirador de la vall de Sant Aniol, amb el puig sa Noguera i el puig de les Canals. Baixem per un camí enmig d'un espès alzinar, passem per cal Sastre, el rec del Bac de can Barrufa i arribem a Sant Aniol.

Sant Aniol d'Aguja. Sant Aniol va ser un monestir benedictí, esmentat l'any 872. L'actual església és d'estil romànic del s. XI. A l'antiga rectoria, els Amics de Sant Aniol hi estan construint un refugi excursionista. Aquesta obra ha fet popular el mot helicòpter, que consisteix en el transport de materials de construcció a l'esquena de visitants i excursionistes que, voluntàriament, carreguen bosses de terra, teules o totxos i els porten des del Gomarell fins al refugi. De la resta de cases d'aquest veïnat que fou tan poblat, poca cosa en queda. L'Aplec de Sant Aniol o Aplec dels Francesos és molt concorregut i és popular a banda i banda de la frontera. És tradició anar fins al coll de Clarioles a rebre els excursionistes que hi arriben des de Sant Llorenç de Cerdans. És un aplec com cal: amb hereu, pubilla, missa, processó, arrossada i sardanes. No hi falta res!

De Sant Aniol a Sadernes anirem pel camí que passa pel riberal. Sortim de Sant Aniol travessant la riera per un pont penjat. Quan portem uns 600 metres, trobem un altre encreuament de camins: el de l'esquerra va a Bassegoda i Albanyà; nosaltres seguim el de la dreta, cap a Sadernes. Poc després travessem la riera per unes passeres, seguim per aquesta banda fins a la gorga del Citró, on, per un seguit de pedres, la tornem a travessar. Durant molts anys en aquest punt es podia passar per una palanca, situada al punt més estret just abans de la gorga, però les diverses avingudes de la riera, malgrat els forts sistemes de subjecció, l'han arrencat una vegada i altra.

Arribem al Gomarell, punt de captació de les aigües de Tortellà, Argelaguer i Montagut. Una mica més avall, per unes passeres, saltem a la riba dreta i trobem la pista que va a la Muntada. Continuem per aquesta banda de la riera, alternant camí i pista. Deixem a la nostra dreta un camí que puja a Talaixà i continuem fins a l'antic hostal de Ca la Bruta o de les Mosques.

Travessem la riera pel pont de Valentí, d'origen medieval, i ens incorporem a la pista que ens portarà fins al final de l'excursió. En aquest encreuament, cap a l'esquerra aniríem a can Agustí de Riu i al Coll de Bassegoda. Continuem cap a la dreta en direcció a Sadernes. Travessem un tram boscós; a l'altra banda de la riera, hi ha la cova de les Monges; en aquest costat, la dels Ermitons i la coneguda cova del Bisbe. Tornem a travessar la riera, ara per un pontet senzill i funcional, el pont de Ferro.

Som en un dels trams més estrets d'aquest enyorjat, el passant d'en Roca. Caminem entre espadats on a vegades podem veure escaladors. Passem Castell s'Espasa -nom del monticle que ens queda a la dreta. Després d'aquest punt ens trobem entre dues rieres que ja coneixem: la d'Escales i la de Sant Aniol. Tornem a creuar la riera, ara pel pont dels Aures, d'on surt un dels camins per anar a la Cova del Bisbe. Una mica més avall hi ha l'aiguabarreig de les dues rieres esmentades, que formen el Riu Llierca.

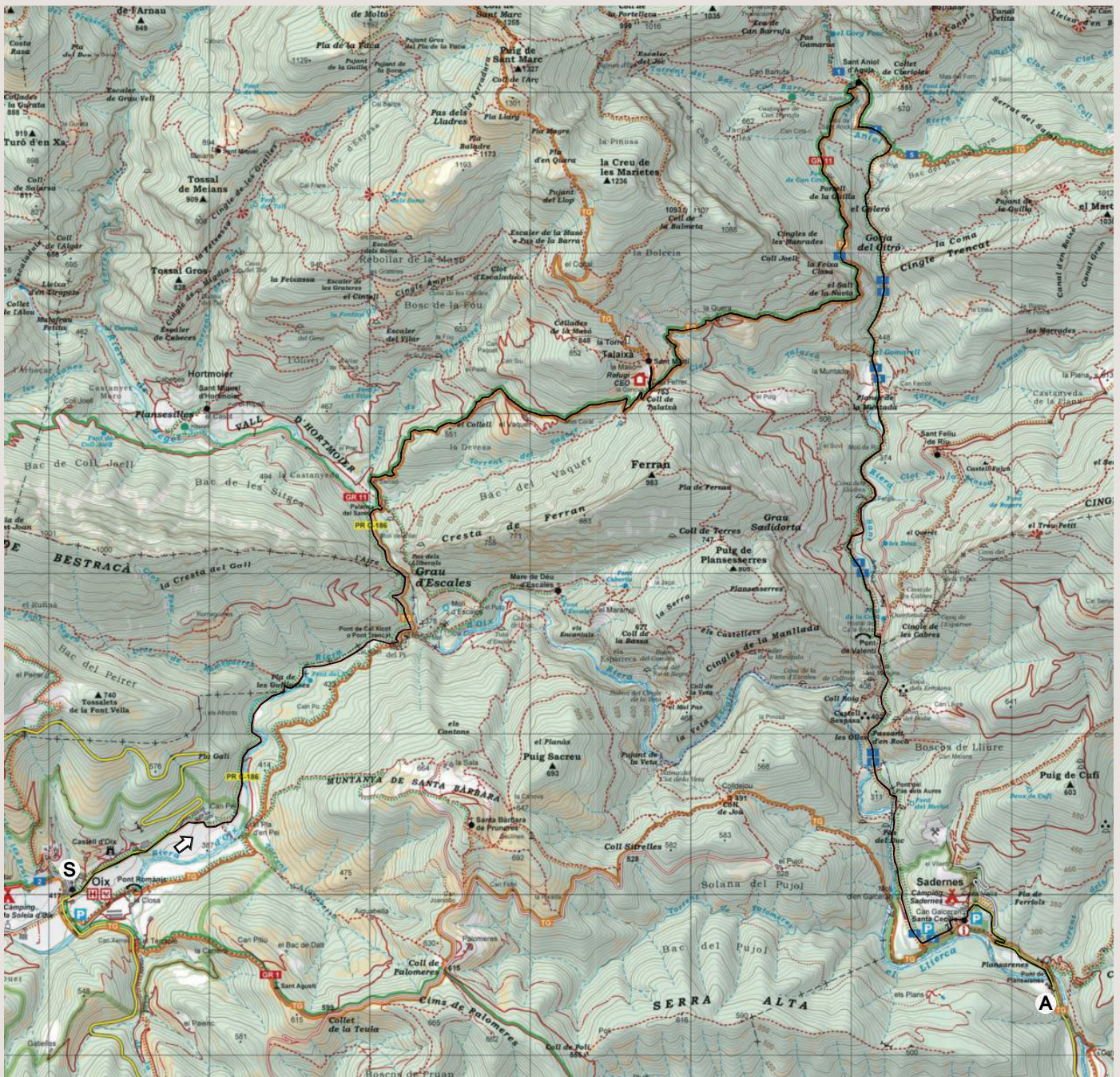
Reforma del nou refugi de Sant Aniol d'Aguja

Sadernes. Passem pel molí d'en Galceran, la primera casa de Sadernes que trobem, actualment de turisme rural. Deixem a la dreta el camí que va a Santa Bàrbara de Pruneres. A l'esquerra, unes antigues feixes que han estat habilitades com a aparcament d'aquest sector.

Arribem a Sadernes, llogarret que pertany al terme municipal de Sales de Llierca. Situat a l'inici d'aquesta vall fluvial, és un dels principals accessos a l'Alta Garrotxa i ha estat i és punt de partida de moltes excursions. El seu gran nombre de visitants ha portat a regular l'accés del trànsit rodat. Fem esment de l'església de Santa Cecília, construcció romànica del s. XII, i de can Galceran, que des de fa anys funciona com a càmping-masia i hostal. Ens resten uns metres de baixada per carretera fins a arribar al punt final d'aquesta sortida. Des de Sant Aniol hem travessat set vegades la riera. Si tenim en compte el complex entramat de les rieres d'Oix i de Beget -que hem creuat camí de Talaixà-, el seu aiguabarreig per conformar la riera d'Escales, les aigües de la qual s'ajunten amb les de la riera de Sant Aniol per formar el riu Llierca, el recorregut d'avui ens pot haver servit per veure com n'és d'intricada la hidrografia d'aquest sector de l'Alta Garrotxa.

Costa d'imaginar la vida que havien tingut les cases i els boscos per on hem passat: picadors, carboners, pastors, masoveres, traginers, contrabandistes, mestresses... Si les pedres parlessin, ens n'explicarien tantes de vivències, anècdotes i infortunis ocorreguts en aquest racó de món!

Mapa de l'itinerari

Gràfica de la ruta

Coordina: CEC i CEO